

Järvenpään kaupungin valmiussuunnitelma yleinen osa

Sisältö:

1	Johdanto.....	4
2	Varautumisen käsitteistöä	4
3	Varautumisen lainsäädännöllinen pohja	5
4	Valmiussuunnittelun perusteet.....	5
4.1	Turvallisuustilanteet ja valmiustilat.....	6
4.2	Valmiuden tehostaminen eri turvallisuustilanteissa.....	6
4.2.1	Normaalioloissa varaudutaan	7
4.2.2	Normaaliolojen häiriötilanteessa valmiutta tehostetaan	8
4.2.3	Poikkeusoloissa valmiutta ylläpidetään ja torjutaan uhkat.....	8
4.3	Valtakunnalliset ja alueelliset uhkamallit.....	9
4.4	Paikalliset uhkat	10
4.5	Normaaliolojen häiriötilanteiden toimintakortit.....	11
5	Kaupungin riskienhallinta.....	11
6	Järvenpään kaupungin varautumisjärjestelmä	11
6.1	Elintärkeät palvelut	11
6.2	Valmiussuunnittelu	12
6.2.1	Valmiussuunnittelun johtaminen ja vastuut.....	12
6.2.2	Valmiussuunnitelmien sisällöstä.....	13
6.3	Ostopalvelut ja palveluiden saatavuuden varmistaminen	16
6.4	Toimipaikkojen ja laitosten omatoiminen varautuminen	16
7	Väestönsuojelu	16
7.1	Hälyttäminen ja tiedotus	17
7.2	Viestijärjestelmä	17
7.3	Häiriö- ja poikkeusolojen johtaminen	17
7.4	Organisaatiojärjestelmät.....	17
7.4.1	Hallinto-organisaatio.....	18
7.4.2	Väestönsuojeluorganisaatio	19
7.5	Yhteistoiminta muiden viranomaisten kanssa.....	19
7.6	Väestönsuojat.....	19
7.7	Väestön evakuointi	20
7.8	Valmiuden kohottaminen ja tilanteen normalisointi	20
7.9	Poikkeusolojen aiheuttamat täydennykset organisaatioon	21
7.9.1	Varaukset.....	21
7.9.2	Toimivaltuudet	22

7.9.3	Kaupungin johtokeskus.....	22
7.10	Alueelliset valmiuskeskukset	23
8	Valmiussuunnitelmien ylläpitäminen ja koulutus.....	23
8.1	Valmiussuunnitelmien julkisuus	23
8.2	Suunnitelmista tiedottaminen.....	24
8.3	Koulutus ja harjoitukset.....	24
8.4	Valmiussuunnitelmien seuranta, päivittäminen ja hyväksyminen.....	24

1 Johdanto

Varautumisella tarkoitetaan toimintaa, jolla varmistetaan kaupungin tehtävien mahdollisimman häiriötön hoitaminen kaikissa turvallisuustilanteissa. Turvallisuustilanteita ovat normaaliolot, normaaliolojen häiriötilanteet ja poikkeusolot. Varautumisen tavoitteena on ehkäistä häiriötilanteita ja luoda edellytykset näiden tilanteiden ja seurausten hallitsemiseksi ja rajoittamiseksi. Varautumisessa voidaan erottaa kaksi kokonaisuutta, valmiuslain mukainen viranomaisten suorittama varautuminen ja pelastuslain mukainen omatoiminen yritysten, organisaatioiden sekä kansalaisten suorittama varautuminen.

Kunnan varautumistoimenpiteitä ovat valmiussuunnittelu, etukäteisvalmistelut, koulutukset ja harjoitukset. Valmiussuunnittelulla tarkoitetaan normaalioloissa tapahtuvaa varautumisen suunnittelua. "Valmius" on valmiussuunnittelun tuloksena saavutettu tila, jossa kyetään vastaamaan erilaisiin uhkiin.

Valmiussuunnittelun tarkoituksena on turvata kuntalaisille elintärkeät palvelut mahdollisimman häiriöttömästi kaikissa yhteiskunnan turvallisuustilanteissa. Tärkeimpänä tavoitteena on elintärkeiden palvelujen mahdollisimman häiriötön saatavuus kaikissa turvallisuustilanteissa myös poikkeusoloissa.

Järvenpään kaupungin valmiussuunnittelun yleinen osa toimii strategisena ja ohjaavana asiakirjana varautumiseen liittyen. Jokaisella palvelualueella, Mestaritoiminnalla ja Järvenpään Vedellä on omat valmiussuunnitelmansa.

Lisäksi valmiussuunnitelma-kokonaisuuteen kuuluvat seuraavat erilliset suunnitelmat ja toimintaohjeet:

- Alueellisten valmiuskeskusten (AVAK) perustamisesta ja toiminnan järjestämisestä
- Varavoimasuunnitelma
- Alueellinen evakuointisuunnitelma

2 Varautumisen käsitteistöä

Varautuminen: toimintaa, jolla varmistetaan tehtävien mahdollisimman häiriötön hoitaminen ja mahdollisesti tarvittavat tavanomaisesta poikkeavat toimenpiteet häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Varautumistoimenpiteitä ovat muun muassa valmiussuunnittelu, jatkuvuudenhallinta, etukäteisvalmistelut, koulutus sekä valmiusharjoitukset.

Omatoiminen varautuminen: Yksityisten ihmisten ja yhteisöjen toimintaa, jolla pyritään onnettomuuksien ehkäisyyn ja valmistaututaan toimimaan vaaratilanteissa.

Valmiussuunnittelu: Valmiuslain (1552/2011) 12 § velvoittaa viranomaiset varautumaan mm. valmiussuunnittelun avulla. Valmiussuunnitteluprosessissa selvitetään muun muassa häiriötilanteiden ja poikkeusolojen vaikutukset organisaation tehtäviin ja toimintaan, toiminnassa ja tehtävissä tapahtuvat muutokset, toiminnan jatkuvuuden turvaaminen ja toimenpiteet normaalioloihin palaamiseksi. Valmiussuunnittelun yksi tärkeä osa on valmiussuunnitelman teko. Esimerkiksi poikkeusoloihin riittävää varautumisen tasoa ei

kuitenkaan kyetä ylläpitämään pelkästään suunnittelun keinoin, vaan suunnitelman lisäksi tarvitaan konkreettisia toimenpiteitä ja järjestelyjä toiminnan varmistamiseksi.

Väestönsuojelu: Aseellisen hyökkäyksen johdosta tapahtuva toiminta, jonka tarkoituksena on siviiliväestön suojelu hyökkäyksen vaaroilta ja auttaminen selviytymään hyökkäyksen välittömiltä vaikutuksilta sekä välttämättömien edellytysten luominen eloonjäämiselle

Jatkuvuudenhallinta: Organisaation ylimmän johdon hyväksymää strategista ja operatiivista toimintaa, jolla organisaatio varautuu hallitsemaan häiriötilanteet ja jatkamaan toimintaa ennalta määritellyllä hyväksyttävällä tasolla.

3 Varautumisen lainsäädännöllinen pohja

Varautumista yleisesti ohjaavat säädökset ovat:

1. valmiuslaki (1552/2011)
2. puolustustilalaki (1083/1991)
3. pelastuslaki (379/2011)
4. valtioneuvoston asetus pelastustoimesta (407/2011)
5. laki huoltovarmuuden turvaamisesta (1390/1992)

Näissä laissa käsitellään lainsäädännön tuomat velvoitteet ja tehtävät varautumisessa. Valmiuslain 12 § määrää viranomaiset varautumaan myös poikkeusoloihin ja velvoittaa kunnat valmiussuunnitteluun. Valmiuslain 13 §:n mukaan poikkeusoloihin varautumista johtaa ja valvoo valtioneuvosto sekä kukin ministeriö toimialallaan.

Perustuslain (731/1999) 22 § määrää, että julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Lakiin perustuen voidaan todeta, että ihmisarvoinen elämä on subjektiivinen oikeus, toisin sanoen palvelua tarvitsevalle on annettava apu tai etuus, mikäli hän sitä tarvitsee. Kansalaisille on taattava riittävät elämisen edellytykset yhteiskunnallisesta tilanteesta riippumatta.

Myös muussa lainsäädännössä on eri hallinnonaloja koskevia varautumisvelvoitteita mm. terveydenhuoltolaki (1326/2010) ja laki hyvinvointialueesta (611/2021).

Lainsäädännön lisäksi varautumisen kokonaisuutta ohjaa yhteiskunnan turvallisuusstrategia (2017). Yhteiskunnan turvallisuusstrategia on valtioneuvoston periaatepäätös, jossa määritetään kokonaisturvallisuuden yhteistoimintamalli sekä yhteiskunnan elintärkeät toiminnot ja eri hallinnonalojen vastuut niiden turvaamiseksi.

4 Valmiussuunnittelun perusteet

Järvenpään kaupungin valmiussuunnittelun tarkoituksena on ehkäistä toiminnan häiriöitä ja toisaalta pienentää häiriön vaikutuksia sekä turvata keskeisten toimintojen uudelleenkäynnistäminen häiriöiden jälkeen.

4.1 Turvallisuuksilanteet ja valmiustilat

Turvallisuuksilanteet:

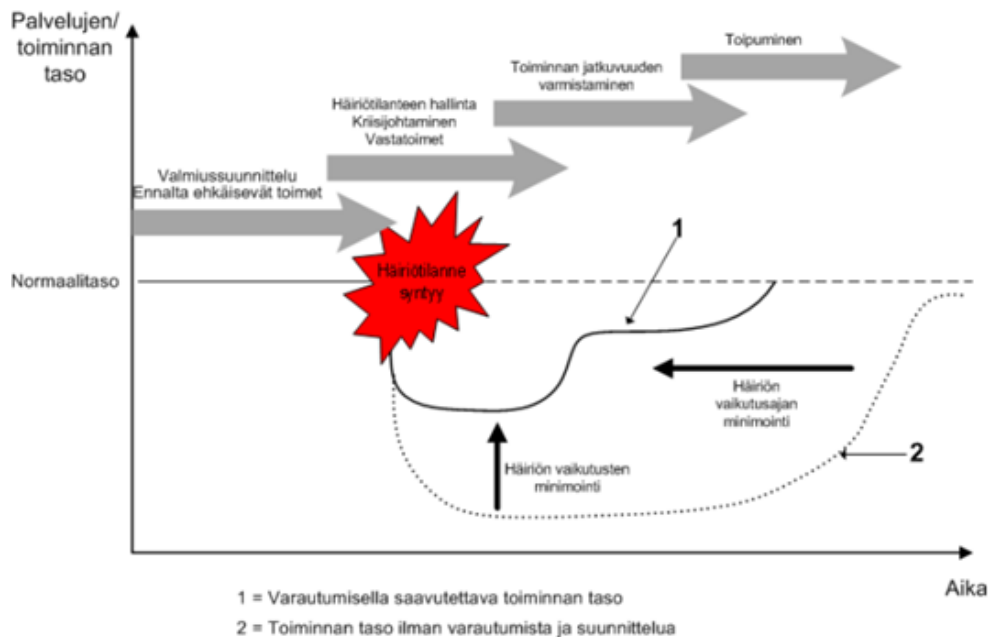
1. *Normaaliolot*: Yhteiskunnan pääsääntöinen tila, jossa yhteiskunnan elintärkeitä toiminnot on turvattu.
2. *Normaaliolojen häiriötilanteet*: Uhka tai tapahtuma, joka vaarantaa yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja ja jonka hallinta edellyttää viranomaisten ja muiden toimijoiden tavanomaista laajempaa tai tiiviimpää yhteistoimintaa ja viestintää.
3. *Poikkeusolot*: Yhteiskunnan tila, jossa on niin paljon tai niin vakavia häiriöitä tai uhkia, että on tarpeen mahdollistaa viranomaisten tavanomaisesta poikkeava toimivaltuuksien käyttö. Valmiuslaki 3 § määrittelee poikkeusolot (sotatila, sodanuhka, talouskriisi, vakava suuronnettomuus, pandemia).

Kaupungin valmiustilat:

1. *perusvalmius*: Normaaliolojen valmiustila.
2. *tehostettu valmius*: Siirrytään suorittamalla valmistelutoimia, joilla osa uhkan edellyttämistä voimavaroista otetaan tai valmistellaan otettavaksi käyttöön.
3. *täysvalmius*: Kaikki voimavarat on otettu käyttöön.

4.2 Valmiuden tehostaminen eri turvallisuuksilanteissa

Järvenpään kaupungin varautumisvelvoitetta toteutetaan kolmessa edellä mainitussa turvallisuuksilanteessa. Normaalioloissa pääpaino on varautumisen suunnittelutyössä, normaaliolojen häiriötilanteissa valmiutta tehostetaan ja poikkeusoloissa torjutaan uhkia.

Kuva 1. Järvenpään kaupungin häiriötilanteen hallinta (mukaillen lähdettä: ISO Standard 22399:2007).

4.2.1 Normaalioloissa varaudutaan

Normaalioloissa toimitaan perusvalmiudessa ja varautuminen kuuluu palvelualueiden vastuulle ja henkilöstön yleistehtäviin. Sen lisäksi Järvenpään kaupunki

1. *ylläpitää jatkuvasti hyvää valmiutta häiriötilanteen takia tarvittaviin toimenpiteisiin ryhtymiseksi.*
2. *ylläpitää kykyä kriisijohtamisen käynnistämiseen ja toteuttamiseen (tekninen kyky, henkilöstön osaaminen ja toimintamallit).*
3. *ylläpitää aineellisia edellytyksiä häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa tarvittavien organisaatioiden perustamiselle.*
4. *harjoittaa ja kehittää turvallisuuden säilyttämistä edistäviä toimia.*
5. *harjoittaa poikkeusolojen toimintaa edistävää johtamista.*
6. *vastaa varautumiseen liittyvistä järjestelyistä ja järjestää sekä osallistuu tarvittaviin koulutuksiin ja harjoituksiin.*
7. *varautuu normaaliolojen onnettomuuksiin kokonaisvaltaisella riskienhallinnalla sekä turvaamalla henkilöstönsä ja toimintansa onnettomuuksien ja toimintahäiriöiden varalta.*
8. *suorittaa poikkeusolojen varalta tarvittavaa varautumista.*

4.2.2 Normaaliolojen häiriötilanteessa valmiutta tehostetaan

Kaupungissa tulee olla välitön johtamisvalmius elintärkeitä palveluja tai toimintoja uhkaavissa tilanteissa. Häiriötilanteessa kaupungin ja viranomaisten yhteistoiminta tiivistyy ja se kohdentuu esimerkiksi tilannekuvan muodostamiseen ja ylläpitoon päätöksenteon tueksi sekä siitä tiedottamiseen.

Häiriötilanteissa siirrytään tarvittaessa tehostettuun valmiuteen. Järvenpään kaupunki

1. *käynnistää valmiusjohtoryhmätoiminnan ja sitä johtaa kaupunginjohtaja.*
2. *siirtyy määrättyyn häiriötilannesuunnitelmien mukaiseen tai tapahtumien edellyttämään johtamisvalmiuteen.*
3. *tarkastaa määrätty tai tapahtumien edellyttämät poikkeusolojen varalta laaditut suunnitelmat, henkilöstön ja tilat.*
4. *yhdenmukaistaa tarvittaessa toimintansa muiden viranomaisten kanssa.*
5. *käynnistää tarvittaessa puuttuvan materiaalin hankinnat.*
6. *järjestää tarvittaessa henkilöstölle uhkakuvan mukaista lisäkoulutusta.*
7. *kohdistaa voimavaroja todettujen tai odotettavissa olevien tapahtumien hallintaan ottamista tarkoittaviin toimiin.*
8. *antaa tarvittavia ohjeita kaupunkilaisille ja muutoinkin tiedottaa tapahtumista.*

4.2.3 Poikkeusoloissa valmiutta ylläpidetään ja torjutaan uhkat

Poikkeusolojen yleisenä edellytyksenä on, että viranomaiset tarvitsevat lisävaltuuksia tilanteiden hallitsemiseksi. Valtioneuvoston asetuksella turvataan poikkeusolojen tilanteissa tarvittavat toimivaltuudet ja resurssit valmiuslain mukaisesti.

Poikkeusoloissa kaupunki jatkaa sille kuuluvien tehtävien hoitamista vallitsevien edellytysten mukaan. Poikkeusolojen laadusta riippuen, joidenkin tehtävien hoitaminen voi osoittautua tilapäisesti epätarkoituksenmukaiseksi. Sellaisten tehtävien hoitamisesta luovutaan toistaiseksi. Samalla saattaa tulla hoidettaviksi tehtäviä, jotka eivät esiinny normaalioloissa tai jotka silloin ovat harvinaisia. Tässä yhteydessä käsitellään vain näitä uusia tehtäviä ja järjestelyjä niiden hoitamiseksi.

Poikkeusoloissa tehtäviä hoidetaan täydessä valmiudessa. Siinä Järvenpään kaupunki

1. *ylläpitää täydellistä valmiutta ryhtyä välittömästi tapahtumien hallintaan ottamista tarkoittaviin toimiin ja hankkii puuttuvan materiaalin.*
2. *perustaa tarvittavilta osin väestönsuojeluorganisaation ja johtokeskuksen täyteen valmiuteen.*

15.11.2023

3. suorittaa - tarvittaessa kaikki voimavaransa keskittäen - sille kuuluvat tehtävät tapahtumien hallintaan ottamiseksi ja turvallisten olojen palauttamiseksi.
4. käynnistää tehostetun ulkoisen ja sisäisen tiedotuksen.
5. seuraa turvallisuustilanteen kehittymistä ja muuttumista pitämällä turvallisuustilannekuvaa yhteistyössä pelastuslaitoksen ja muiden viranomaisten kanssa.

4.3 Valtakunnalliset ja alueelliset uhkamallit

Valtioneuvoston periaatepäätöksessä (yhteiskunnan turvallisuusstrategia) elintärkeiksi toimintoiksi on nimetty valtion johtaminen, kansainvälinen ja EU-toiminta toiminta, Suomen puolustuskyky, sisäinen turvallisuus, talouden ja infrastruktuurin sekä huoltovarmuuden toimivuus, väestön toimintakyky ja palvelut sekä henkinen kriisinkestävyys. Näistä valtion johtaminen, kansainvälinen toiminta ja valtakunnan sotilaallinen puolustaminen ovat kokonaan valtakunnan tason tehtäviä.

Paikallistason suunnitelmien pohjalta suoritettavilla toimenpiteillä on oleellinen merkitys seuraavissa yhteiskunnan elintärkeissä toiminnoissa:

- 1) Sisäisen turvallisuuden ylläpitämisellä ennaltaehkäistään ja torjutaan Suomeen ja sen väestöön kohdistuvia rikoksia, onnettomuuksia ja ympäristövahinkoja tai muita vastaavia häiriöitä ja uhkia sekä hallitaan niiden seuraukset. Tiivis yhteistyö muiden kansallisten ja kansainvälisten viranomaisten, Euroopan unionin ja muiden toimijoiden välillä kaikilla hallinnon tasoilla tukee tätä työtä.
- 2) Talouden, infrastruktuurin ja huoltovarmuuden turvaamisella järjestetään elintärkeiden toimintojen ylläpitämiseksi tarvittava rahoitus ja muut resurssit. Talouden ja infrastruktuurin toimivuus käsittää julkisen talouden toimivuuden ja yhteiskunnan perustoimintojen ylläpitämisen (rahoitusmarkkinat, vakuutusjärjestelmät, sähköiset tieto- ja viestijärjestelmät, energiahuolto, elintarvikehuolto ja vesihuolto, asuminen, väestön toimeentulon ja maanpuolustuksen kannalta elintärkeä teollisuus- ja palvelutuotanto, työvoiman saanti, yhteiskunnan tekniset palvelut, sekä koulutus- ja tutkimustoiminta) ja kuljetusten toimivuuden sekä ympäristön tilan seuranta haitallisten ympäristömuutosten havaitseminen riittävän ajoissa.
- 3) Väestön toimintakyky ja hyvinvointi turvataan ylläpitämällä keskeiset peruspalvelut. Niillä edistetään väestön itsenäistä selviytymistä kaikissa tilanteissa.
- 4) Henkisellä kriisinkestävyydellä tarkoitetaan yksilöiden, yhteisöjen ja yhteiskunnan sekä kansakunnan kykyä kestää kriisitilanteiden aiheuttamat henkiset paineet ja selviytyä niiden vaikutuksilta. Hyvä henkinen kriisinkestävyys edistää kriiseistä toipumista.

Kansallinen riskiarvio ja sitä alueellisesti täydentävä alueellinen riskiarvio toimivat alueellisen tason toimijoiden varautumisen yhteisenä perustana, jota toimijat tarvittaessa täydentävät tarkemmilla paikallisilla ja toimialakohtaisilla riskiarvioillaan.

[Kansallinen riskiarvio 2023.](#)

[Uudenmaan alueellinen riskiarvio 2023.](#)

4.4 Paikalliset uhkat

Avainasemassa kaupungin palveluiden tuottamisessa ja tarjoamisessa on niiden suojaaminen ulkoisia ja sisäisiä uhkia vastaan. Ulkoisilla uhkilla tarkoitetaan organisaation ulkopuolisesta ympäristöstä tai yhteisöstä aiheutuvia uhkia. Näiltä uhilta on vaikeaa tai usein jopa mahdotonta suojautua, täten niihin tulee varautua tehokkaalla suunnittelulla, kouluttamisella ja toimintojen harjoittelulla. Sisäisillä uhkilla tarkoitetaan organisaation omasta toiminnasta lähtöisin olevia uhkia. Sisäisiltä uhkilta voidaan tehokkaasti suojautua toimintaohjein sekä toimintamallein eri hallintajärjestelmien kautta. Varautumalla ja suojautumalla ulkoisia ja sisäisiä uhkia vastaan voidaan palvelualueiden palveluiden jatkuvuus turvata mahdollisimman häiriöttömästi kaikissa yhteiskunnan turvallisuustilanteissa.

Paikallisella tasolla suurimmat toiminnalliset uhkat ovat:

Suuronnettomuudet	Tulipalo
	Liikenneonnettomuus
	Raideliikenneonnettomuus
	Ilmaliikenneonnettomuus
	Ydinvoimalaonnettomuus
	Kemikaalionnettomuus
Uhkaukset / välitön väkivallan uhka	Henkilön uhkaava käytös
	Uhkaukset, esim. pommiuhka
Terveys- ja ympäristöuhat	Epidemia
	Laaja ruoka- tai muu myrkytys
	Talousveden saastuminen
Energian tai veden jakeluun kohdistuvat uhat	Voimahuollon vakava häiriö
	Vesihuollon vakava häiriö
Taloudelliset uhat	Kuntatalouden laajamittainen talouskriisi
Laajamittainen maahantulo	Pakolaiskriisi
	Organisoitu hybridioperaatio
Tietoliikenteen vakava häiriö	Kyberhyökkäys (kohdennettu)
	Kyberpandemia
Radikalisoituminen / Terrorismi	Kansanryhmien väliset selkkaukset
	Terrori-isku
Muu vakava rikollisuus	Jengiytyminen
	Muu yhteiskuntajärjestystä vaarantava järjestäytynyt rikollisuus
Sään ääri-ilmiöt	Myrsky
	Tulva
	Pitkä kuiva ja kuuma sääjakso
SOTA tai välitön sodanuhka	Aseellinen aloitettu hyökkäys maahan
	Välitön sodan uhka

4.5 Normaaliolojen häiriötilanteiden toimintakortit

Normaaliolojen häiriötilanteita varten laaditaan toimintakortteihin ja eri toimijoiden yhteistoimintamatriisiin perustuvat tarkemmat toimintamallit. Toimintakorteissa määritellään palvelualueiden päätehtävät eri häiriötilanteissa. Toimintakortit eivät ole julkisia.

5 Kaupungin riskienhallinta

Kaupungin varautumisen perusta on, että normaaliajan riskienhallinnan järjestelyt ovat säännönmukaisia ja toimivia. Riskienhallinta on osa kaupungin toiminnan ja talouden suunnittelua. Riskienhallinnan avulla organisaatio varmistaa toimintansa jatkuvuuden erilaisissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Riskienhallinnan säännönmukaisuus varmistetaan liittämällä se osaksi kaupungin ja sen eri palvelualueiden toiminnan ja talouden suunnittelua.

Kaupungin riskienhallinnan yleisohje antaa perusteet riskienhallinnan toteuttamiselle kaupungissa. Riskienhallinnan vastuut ja tehtävät on esitetty riskienhallinnan yleisohjeessa. Riskienhallinnan yleisohje sitoo konsernitasolla kaupungin luottamushenkilöitä, viranhaltijoita, työntekijöitä, ulkopuolisia palvelujen tuottajia ja kaupungin omistamien tilojen ja palvelujen käyttäjiä.

Riskienhallinta kuvataan tarkemmin erillisessä riskienhallinnan yleisohjeessa.

6 Järvenpään kaupungin varautumisjärjestelmä

Paikallishallintotasolla kaupunki vastaa omasta varautumisestaan ja kyvystään tuottaa palveluita kuntalaisille kaikissa turvallisuustilanteissa. Paikallishallinnon varautuminen on yhteiskunnassa avainasemassa varautumisen ketjussa.

Kaupungin varautuminen tapahtuu laatimalla valmiussuunnitelmia, tekemällä etukäteisvalmisteluja, kouluttamalla henkilökuntaa ja harjoittelemalla mahdollisia häiriötilanteita ja poikkeusoloja varten. Valmiussuunnittelu on normaalioloissa tapahtuvaa varautumisen suunnittelua. Valmiussuunnittelun tuotos on valmiussuunnitelma, jossa selvitetään häiriötilojen ja poikkeusolojen vaikutukset kaupungin tehtäviin, toimintaan, toiminnan jatkuvuuden turvaamiseen ja toimenpiteet normaalioloihin palaamiseksi. Kaupungin palvelualueiden varautumista ja etukäteisvalmisteluja ohjaavat voimassa oleva lainsäädäntö, oman hallinnon ohjeet sekä kaupunginhallituksen päätökset ja ohjeet.

6.1 Elintärkeät palvelut

Varautumisen tavoitteena on turvata kuntalaisille elinmahdollisuudet kaikissa turvallisuustilanteissa, taata terveyden ja toimintakyvyn kannalta välttämättömät palvelut sekä toimeentulo ja ylläpitää henkistä kriisinkestävyttä.

Seuraavat palvelut tulee turvata kaikissa tilanteissa:

- *Energia- ja vesihuolto*
- *Johtaminen, viestintä ja päätöksentekojärjestelmä*
- *Sosiaali- ja terveyspalvelut*
- *Perusopetus ja päivähoido*
- *Liikennejärjestelmä*
- *Jätehuolto*

Palveluista vastaava palvelualue tai yksikkö määrittelee tarkemmin valmiussuunnitelmaansa, millä tasolla ja miten palvelut turvataan kaikissa oloissa. Kunnan on valmiuslain mukaan mahdollista luopua tiettyjen palveluiden järjestämisestä. Palvelutuotannon jatkuvuus tulee huomioida myös ulkoistetuissa palveluissa.

6.2 Valmiussuunnittelu

Järvenpään kaupungin valmiussuunnitelmat jaetaan kahteen osaan, yleiseen osaan ja kaupungin palvelualueiden ja keskeisten sidosryhmien valmiussuunnitelmiin. Kaupungin valmiussuunnitelman yleisen osan ja muiden valmiussuunnitelmien osien tulee olla keskenään ristiriidattomia. Muiden valmiussuunnitelmien rajapinnat toisiinsa nähden on huomioitava.

6.2.1 Valmiussuunnittelun johtaminen ja vastuut

Kaupunginhallitus ohjaa kaupungin varautumista ja valmius- sekä turvallisuussuunnittelua ja yhteen sovittaa sekä valvoo kaupunkiorganisaation varautumista.

Kaupungin kokonaisvarautumisesta ja valmius- sekä turvallisuussuunnittelusta vastaa ja sitä johtaa kaupunginjohtaja yhteistoiminnassa valmiusjohtoryhmän kanssa. Valmiusjohtoryhmän muodostavat valmius- ja turvallisuussuunnittelun vastuuhenkilöt sekä muut tarvittavat asiantuntijat. Kaupunkikonsernin valmiussuunnittelua ja varautumista koordinoi turvallisuus- ja valmiuspäällikkö.

Kaupungin eri palvelujen varautumisen sekä valmius- ja turvallisuussuunnittelun vastuuhenkilöt ovat seuraavat:

Konsernipalvelut: turvallisuus- ja valmiuspäällikkö
Kaupunkikehitys: kaupunkikehitysjohtaja
Opetuksen ja kasvatuksen palvelualue: palvelualuejohtaja
Hyvinvoinnin palvelualue: palvelualuejohtaja
Liikelaitokset sekä osakkuus- ja tytäryhtiöt: toimitusjohtaja

Vastuuhenkilöt voivat käyttää apunaan tehtävään nimettyä henkilöä tai henkilöitä. Vastuuhenkilöiden on yhdessä hankintayksikön kanssa huolehdittava siitä, että ulkoistettujen kriittisiä palveluja tuottavien yritysten kanssa on sovittu myös valmiussuunnitteluun, varautumiseen sekä väestönsuojelujärjestelyihin palvelun tuottajalle kuuluvista tehtävistä ja kriittisistä toiminnoista. Yhteistoimintakysymykset eri yksiköiden välillä sovitaan vastuuhenkilöiden tai heidän nimeämiensä henkilöiden kesken.

Poliisi, pelastuslaitos ja Keski-Uudenmaan ympäristökeskus ylläpitävät ja toteuttavat omia valmiussuunnitelmiaan ja näiden viranomaisten nimeämien yhteyshenkilöiden välillä toteutetaan yhteistoiminta kaupungin kanssa varautumiseen ja valmiussuunnitteluun liittyen.

6.2.2 Valmiussuunnitelmien sisällöstä

Vastuuhenkilöt (palvelualueen johtajat ja osakkuus- ja tytäryhtiöiden toimitusjohtajat) vastaavat organisaatiossaan varautumisesta, valmius- ja turvallisuussuunnittelusta. Suunnitelmissa kuvataan yksityiskohtaisesti palvelualueen elintärkeät palvelut, joiden tulee toimia kaikissa turvallisuustilanteissa, palvelualueen kannalta tärkeimmät uhkatilanteet ja näiden vaikutukset, varsinaiset tehtävät ja lisätehtävät poikkeusoloissa sekä selvitetään, miten toiminnan jatkuvuus voidaan turvata ja miten toiminta muuttuu uhkatilanteen realisoituessa. Valmiussuunnitelmissa tulee ottaa huomioon kaupungin muiden palvelualueiden ja toimijoiden vaatimukset kyseessä olevalle palvelualueelle ja pohtia oman palvelualueen vaatimukset muille palvelualueille ja toimijoille.

Suunnitelmista tulee ilmetä seuraavat asiat palveluihin sovellettuna:

1. Valmiussuunnittelun perusteet
2. Palvelualueen valmiussuunnittelujärjestelmä
3. Elintärkeät ja mahdollisimman pitkään käynnissä pidettävät palvelut
4. Uhkatilannearviot ja niihin varautuminen
5. Varautuminen poikkeusoloihin
6. Väestönsuojelun tehtävät normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa
7. Henkilövarausten ylläpito, VAP-lista
8. Valmiussuunnitelman ylläpito ja koulutus

Muut valmiussuunnitelmat hyväksyy kaupunginhallitus.

Konsernipalveluiden valmiussuunnitelma

Valmiussuunnitelman tavoitteena on turvata häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa yleisen kunnallisen hallinnon tehtävät ja poikkeusolojen erityishallinnon tehtävät. Poikkeusolojen luonteen ja kehittymisen johdosta sekä organisaatioon että hoidettaviin tehtäviin on odotettavissa tarkennuksia ja muutoksia.

Valmiussuunnitelmassa tulee huomioida eri turvallisuustilanteiden ja valmiustilojen mukaisesti seuraavat erityisasiat:

1. Talous ja hankinnat (sopimukseen perustuva varautuminen)

2. Henkilöstö
3. Viestiliikenne, tietohallinto ja tietojärjestelmät
4. Viestintä
5. Johtaminen ja päätöksentekojärjestelmä
6. Kaupungin johtokeskuksen ja väestönsuojeluorganisaation perustaminen

Konsernipalvelut vastaavat poikkeusoloissa kaupungin väestönsuojeluorganisaation perustamisen yleisjärjestelyistä ja kaupungin johtokeskuksen perustamisesta sekä ylläpidosta.

Opetuksen ja kasvatuksen palvelualueen valmiussuunnitelma

Valmiussuunnittelun tavoitteena on turvata palveluiden toimintakyky ja perusrakenteet mahdollisimman kattavasti kuntalaisille eri turvallisuustilanteissa. Palveluiden tasoa sopeutetaan kuitenkin vallitsevaan turvallisuustilanteeseen ja käytettävissä oleviin voimavaroihin, jolloin etusijalla on elintärkeiden toimintojen turvaaminen kuten perusopetus ja varhaiskasvatus.

Valmiussuunnitelmassa tulee huomioida eri turvallisuustilanteiden ja valmiustilojen mukaisesti seuraavat erityisasiat:

1. Perusopetuksen järjestelyt
2. Lasten päivähoidon järjestelyt ympärivuorokautisesti
3. Pienten lasten ja kouluikäisten palvelut
4. Alueellisten valmiuskeskusten perustaminen, ylläpitoja toimintakyky

Hyvinvoinnin palvelualueen valmiussuunnitelma

Palveluilla luodaan edellytyksiä kaikkien kaupunkilaisten elinikäiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen sekä tuetaan yksilöiden kehitystä yhteistyökykyisiksi toimijoiksi ja vastuullisiksi kansalaisiksi. Palveluilla lisätään asukkaiden viihtyvyyttä, hyvinvointia ja terveyttä sekä säilytetään ja siirretään alueen rikasta kulttuuriperintöä.

Valmiussuunnitelmassa tulee huomioida eri turvallisuustilanteiden ja valmiustilojen mukaisesti seuraavat erityisasiat:

1. Kulttuuriomaisuuden turvaaminen
2. Kuntalaisten henkisen kriisin kestävyys edistäminen

Kaupunkikehityksen palvelualueen valmiussuunnitelma

Kaupunkikehityksen palvelualue vastaa osaltaan eri turvallisuustilanteissa kaupungin infrastruktuurin ja elinolosuhteiden turvaamisesta.

Valmiussuunnitelmassa tulee huomioida eri turvallisuustilanteiden ja valmiustilojen mukaisesti seuraavat erityisasiat:

1. Rakennusvalvonta ja rakentaminen
2. Asuntopalvelu ja asuntokannan säännöstely
3. Raivaaminen ja liikenteen jatkuminen
4. Energian, veden ja lämmönjakelun turvaaminen
5. Viemäroinnin ja jätehuollon turvaaminen
6. Evakuointi ja asuntokannan huolto
7. Päivittäistavarahuolto, muonitus (valmistus, kuljetus)
8. Riittävä varavoimajärjestelmä

Kaupunkikehitys ja Mestaritoiminta OY yhteistyössä vastaavat poikkeusoloissa kaupungin väestönsuojeluorganisaatioon kuuluvan teknisen yksikön ylläpidosta, perustamisesta ja toimintakyvystä.

Keski-uudenmaan pelastuslaitos perustaa alueen pelastusmuodostelmat omasta väestä ja sopimuspalokunnista. Kaupunki perustaa mahdollisesti raivaus- ym. ryhmiä, joita voidaan tilanteen ja tarpeen mukaan alistaa pelastuslaitoksen käyttöön.

Liikelaitoksien sekä osakkuus- ja tytäryhtiöiden valmiussuunnitelmat

Liikelaitosten sekä osakkuus- ja tytäryhtiöiden vastuuhenkilöiden tehtävänä on vastata toimialansa valmiussuunnittelusta ja varautumisesta. Vastuuhenkilö vastaa aloitteellisesti yhteistoiminnasta ja yhteensovittamisesta kaupungin ja liikelaitosten sekä osakkuus- ja tytäryhtiöiden välillä.

6.3 Ostopalvelut ja palveluiden saatavuuden varmistaminen

Hankinta- ja yhteistyösopimuksissa edellytetään toiminnan jatkuvuuden hallintaa koskevien suositusten (SOPIVA-suositukset/Huoltovarmuuskeskus) noudattamista kaikilta verkostoon kuuluvilta kumppaneilta, sekä varsinaisilta sopimuskumppaneilta että niiden alihankintayrityksiltä ja muilta verkostokumppaneilta. Suosituksia noudattamalla organisaatio voi yhtäältä kehittää kykyään ehkäistä mahdollisia toiminnan häiriöitä ja toisaalta pienentää mahdollisen häiriön vaikutuksia toimintaan sekä nopeuttaa häiriön vaikutuksista palautumista. Toiminnan jatkuvuuden hallintaa koskevat suositukset suositellaan liitettäväksi varsinaisen sopimuksen liitteeksi.

Toimintavarmuuden kehittämistä pyritään edistämään siten, että sopimuksia tehdessään osapuolet edellyttäisivät jatkossa, vähintään kriittisiä palveluja koskevissa sopimuksissaan, toiminnan jatkuvuuden hallintaa koskevien suositusten noudattamista sekä ensisijaiselta sopimuskumppanilta että tämän alihankintayrityksiltä ja verkostokumppaneilta. Suositusten noudattamisen lisäksi saattaa olla tarpeen erikseen sopia palveluiden toimitusvarmuuteen liittyvistä muista ehdoista tai toimitusvarmuutta kehittävästä toimintamalleista.

6.4 Toimipaikkojen ja laitosten omatoiminen varautuminen

Kaupungin toimipaikkojen ja laitosten tulee omatoimisesti ehkäistä vaaratilanteiden syntymistä ja varautua henkilöiden, omaisuuden ja ympäristön suojaamiseen eri turvallisuustilanteissa sekä varautua sellaisiin pelastustoimenpiteisiin, joihin ne omatoimisesti kykenevät. Näiden tehtävien toteutus selvitetään toimipaikkakohtaisissa turvallisuuskansioissa ja pelastussuunnitelmissa. Pelastussuunnitelmasta säädetään pelastuslaissa ja sen sisällöstä valtioneuvosten asetuksessa pelastustoimesta.

Kukin palvelualue tai yksikkö voi antaa erityisiä ohjeita pelastussuunnitelmasta ja muista vaadittavista turvallisuusjärjestelyistä toimipaikoilleen ja laitoksilleen. Palvelualueen tai yksikön tulee myös valvoa, että pelastussuunnitelmat ovat asianmukaisesti laadittuja, ajantasaisia ja tarvittavat toimintamallit on tiedotettu ja koulutettu henkilöstölle. Riskienhallinta toteutetaan kaupungin kokonaisvaltaisen riskienhallinnan ohjeen mukaan.

Pelastussuunnitelman laatimisesta ja kouluttamisesta sekä pelastussuunnitelman edellyttämästä riskienhallinnasta vastaa toimipaikan tai laitoksen päällikkö.

7 Väestönsuojelu

Väestöä varaudutaan suojaamaan asevaikutuksilta mm. väestönsuojien ja evakuoitien avulla. Evakuoinnilla tarkoitetaan väestön siirtämistä turvallisemmalle alueelle sodan tai muun konfliktin aikana. Evakuointien suunnittelusta ja toimeenpanoa ohjaa Sisäministeriön erillinen [ohje](#) (2024).

7.1 Hälyttäminen ja tiedotus

Hälyttämisessä noudatetaan kriisijohtamisen käynnistäminen Järvenpään kaupungissa -ohjetta. Ohjeen laatimisesta ja päivittämisestä vastaa turvallisuus- ja valmiuspäällikkö.

Tiedottamisessa noudatetaan viestintäohjetta ja kriisiviestintäohjetta, jotka ovat osa konsernipalveluiden valmiussuunnitelmaa. **Viestintä- ja kriisiviestintäohjeen laatimisesta ja päivittämisestä vastaa viestintäjohtaja.**

7.2 Viestijärjestelmä

Viestijärjestelmä on kaupungin johtamisjärjestelmän käytössä oleva teknisluonteinen johtamisen apuväline. Viestijärjestelmä koostuu matkapuhelin- ja puhelinverkosta, virve- ja radioverkosta, sähköpostijärjestelmästä ja mahdollisista lähettiyhteyksistä. Näistä elementeistä koostuva viestijärjestelmä mahdollistaa yhteydenpidon organisaatiojärjestelmän sisällä ja organisaatiojärjestelmästä ulospäin.

Kaupungin keskeisillä vastuuhenkilöillä ja alueellisten valmiuskeskusten päälliköillä on käytettävissä virve-puhelimet, joilla pidetään yhteys vastuuhenkilöihin, johtokeskuksiin ja pelastuslaitokseen sekä sen johtokeskukseen. Virve -puhelimien haltija vastaa laitteen käytöstä, toimivuudesta ja kunnossapidosta.

7.3 Häiriö- ja poikkeusolojen johtaminen

Valmiusjohtoryhmän puheenjohtajana toimii kaupunginjohtaja tai hänen määräämänsä varahenkilö. Valmiusjohtoryhmän tehtävänä on toimia kaupunginjohtajan apuna päätöksentekomenettelyssä normaaliolojen häiriötilanteissa ja valmiuslain 3 §:n määrittelemissä poikkeusoloissa. Varahenkilöt on määritelty erillisessä Kriisijohtamisen käynnistämisen -ohjeessa.

Valmiusjohtoryhmän kokonpanosta päättää kaupunginjohtaja. Valmiusjohtoryhmään voidaan kutsua kuultavaksi eri yhteistyöviranomaisten sekä teollisuuden ja liike-elämän asiantuntijoita. Normaaliajan häiriötilanteissa toimitaan tilanteen edellyttämällä tavalla tilannejohtamisen yleisiä periaatteita ja normaaliajan lainsäädännön sekä työaikasäädösten mukaan. Kaupungin organisaatio osallistuu häiriötilanteiden toimintaan kaupunginjohtajan johdolla.

7.4 Organisaatiojärjestelmät

Organisaatiojärjestelmä muodostuu kahdesta osasta: hallinto-organisaatiosta ja väestönsuojeluorganisaatiosta.

Kaupunki hoitaa häiriötilanteiden ja poikkeusolojen tehtävät lähtökohtaisesti normaaliajan hallinto-organisaatiolla niin kauan kuin mahdollista.

Hallinto-organisaatiolla tarkoitetaan sitä organisaatiojärjestelmän osaa, joka poikkeusoloissa hoitaa kaupungin normaaliajan tehtäviä sekä niihin poikkeusolojen takia tulleita muutoksia. Kyseinen organisaatio on normaaliajan hallinnon jatkamista varten.

Väestönsuojeluorganisaatiolla tarkoitetaan sitä organisaatiojärjestelmän osaa, joka hoitaa kaupungille säädettyjä tai määrättyjä normaaliolojen häiriötilanteista ja poikkeusoloista johtuvia toimeenpanotehtäviä, joita normaaliaikana ei ole.

7.4.1 Hallinto-organisaatio

Kaupungin saadessa uusia tehtäviä poikkeusoloissa muutetaan hallinto-organisaatiota joustavasti tehtäviä vastaavaksi. Normaaliaikana kaupunkiin palvelussuhteessa olevien henkilöiden siirtyminen poikkeusolojen takia muihin tehtäviin on kaupungin tehtävien muuttumisen rinnalla toinen merkittävä hallinto-organisaation muotoutumiseen vaikuttava tekijä. Organisaation muutostarve ei kohdistu kaikkiin yksiköihin samalla tavoin. Kaupungin normaaliajan hallinto-organisaatio (2023) on kuvattu alla olevassa kuvassa.

Organisaatiomuutoksiin varautumisesta ja muutosten toimeenpanosta häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa vastaa se viranhaltija, joka on palvelualueella tai yksikössä nimetty valmiussuunnittelun vastuuhenkilöksi.

7.4.2 Väestönsuojeluorganisaatio

Hallinto-organisaatio muutetaan väestönsuojeluorganisaatioksi tarvittaessa normaaliolojen häiriötilanteissa ja valmiuslain 3 § olosuhteissa. Järvenpään kaupungin muissa valmiussuunnitelmissa käsitellään yksityiskohtaisemmin toimijoiden organisaation osien perustaminen ja toimeenpano.

Poikkeusolojen on katsottava vallitsevan viimeistään silloin, kun on annettu asetus, jolla valtioneuvosto on oikeutettu käyttämään valmiuslaissa säädettyjä toimivaltuuksia. Valtiojohdon taholta määrätään poikkeusolojen edellyttämään valmiuteen siirtyminen. Kun kaupungin johto on saatettu tietoisiksi käsillä olevista poikkeusoloista, se saattaa palvelualueet ja yksiköt tietoisiksi tapahtumista ja määrää toimenpiteistä, joihin niiden ensivaiheessa tulee ryhtyä.

Hallinto- ja väestönsuojeluorganisaation johtamiselin on kaupungin johtokeskus. Kaupunginjohtaja johtaa hallinto- ja väestönsuojeluorganisaatioita sekä yhteen sovittaa niiden toimintaa apunaan valmiusjohtoryhmä.

Johtokeskus miehitetään ja aloittaa toimintansa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa, kun

- määrätään alueelliset valmiuskeskukset otettavaksi käyttöön
- suojaan siirtyminen on käynyt välttämättömäksi
- johtaminen on käynyt mahdolliseksi vain johtokeskuksesta tai
- kaupunginjohtaja määrää johtokeskuksen miehitettäväksi.

7.5 Yhteistoiminta muiden viranomaisten kanssa

Tehokas ja onnistunut palveluiden toteuttaminen vaatii yhteistoimintaa muiden palvelualueiden, kuntien ja viranomaisten kesken sekä yhteisiä harjoituksia. Yhteistoiminnasta on kyse silloin, kun hallintoviranomaiset pyrkivät kukin omassa toiminnassaan päämäärään, joka kaikille toimintaan osallisille on yhteinen, mutta sen saavuttamiseksi ei ole yhteistä toimivaltaita johtoa.

Hyvinvointialue, poliisi, pelastuslaitos, naapurikunnat, alueellisen evakuoinnin vastaanotokunnat, puolustusvoimat, AVI, ELY, HUS, VR, ja seurakunnat sekä 3. sektori ja elinkeinoelämä ovat yhteistyötahoja, joiden kanssa kaupungille saattaa tulla tarvetta yhteistoimintaan.

Kaupungin muissa valmiussuunnitelmissa kuvataan eri aloittain yksityiskohtaisesti yhteistyötahot, -tarve, -muodot ja yhteyshenkilöt.

7.6 Väestönsuojat

Väestönsuojien ylläpidosta ja kunnostuksesta vastaa rakennuksen omistaja. Järvenpään kaupungin kiinteistöjen väestönsuojien ylläpidosta ja huollosta vastaa Mestariitoiminta Oy. Väestönsuoja tulee pitää sellaisessa kunnossa, että se voidaan ottaa käyttöön 72 tunnin

15.11.2023

kuluessa. Yleensä väestönsuojia käytetään normaalioloissa esimerkiksi harrastustiloina tai varastoina. Suojaa tulee normaalioloissa käyttää siten, että suoja säilyy toimintakuntoisena.

Väestönsuojiiin suojaudutaan viranomaisten käskystä.

Ota väestönsuojaan mukaan

- ruokaa kahdeksi-kolmeksi vuorokaudeksi (72h) ja juomavettä
- ruokailuvälineet ja purkinavaaja
- mukava ja lämmin vaatetus, retkipatja, peitto tai makuupussi ja tyyny
- henkilökohtaiset hygienia- ja peseytymisvälineet
- taskulamppu, paristot, paperipyyhkeitä ja muovikasseja
- ajanvietettä: kirjoja, lehtiä, pelejä ja leluja
- MUISTA omat lääkkeet!

7.7 Väestön evakuointi

Evakuointi on yksi väestön suojaamiskeinoista. Useissa tilanteissa ensisijainen vaihtoehto kuitenkin on suojata väestö vakinaisilla asuinsijoillaan käyttäen tarvittaessa väestönsuojia. Väestön evakuoinnilla tarkoitetaan viranomaisten johdolla tapahtuvaa väestön tai sen osan siirtämistä vaaran uhkaamalta alueelta turvallisemmalle alueelle. Evakuoinnit suunnitellaan sekä normaali- että poikkeusoloja varten. Velvoitteet sisältyvät pelastuslakiin, valtioneuvoston asetukseen pelastustoimesta, valmiuslakiin ja kunkin toimialan omiin säädöksiin. Evakuointi toteutetaan pelastusviranomaisen johdolla yhteistyössä poliisin, sosiaali- ja terveysviranomaisten sekä ELY-keskuksen kanssa.

Väestöä voidaan evakuoida Järvenpään kaupungin sisällä, kaupungista pois ja kaupunkiin. Normaalioloissa väestöä voidaan joutua evakuoimaan esimerkiksi tulipalon, räjähdysnettomuuden, myrkkyyttömyyden tai pitkäaikaisen sähkö-, vesi- tai lämpökatkon takia. Kaupungin on tarvittaessa pystyttävä ottamaan vastaan väestöä ja osoittamaan heille majoituspaikat. Vastuuviranomaisena evakuoidun väestön huollon osalta toimii hyvinvointialue, jonka toimintaa kaupunki tukee kaikin mahdollisin keinoin.

Evakuointisuunnittelua tehdään alueellisesti. Alueellisen evakuointisuunnitelman valmistelusta vastaa Keski-Uudenmaan pelastuslaitos ja se on osa kaupungin valmiussuunnitelmaa.

7.8 Valmiuden kohottaminen ja tilanteen normalisointi

Valmiuden kohottamisella tarkoitetaan ryhtymistä valmistelutoimiin, joilla tilanne otetaan hallintaan. Valmiuden kohottamisen tavoitteena on saattaa kaupungin toimintavalmius uhkaa vastaavaksi. Uhkan kasvaessa toimintavalmiutta kohotetaan ja uhkan vähentyessä sitä lasketaan. Päätöksentekomenettely tapahtuu valmiuslain ja puolustustilalain nojalla.

Valmiuslain 2. luvussa on kuvattu toimivaltuuksien käyttöönotosta päättäminen poikkeusoloissa. Jos valtioneuvosto, yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa, toteaa maassa vallitsevan poikkeusolot, voidaan valtioneuvoston asetuksella (*käyttöönottoasetus*)

säätää II osan säännösten soveltamisen aloittamisesta. Tällainen asetus voidaan antaa määräajaksi, enintään kuudeksi kuukaudeksi. Käyttöönottoasetuksessa on mainittava, miltä osin tämän lain mukaisia toimivaltuuksia voidaan soveltaa ja toimivaltuuksien alueellinen soveltamisala, jos niitä ei saateta sovellettaviksi koko valtakunnan alueella. Käyttöönottoasetus on välittömästi saatettava eduskunnan käsiteltäväksi. Eduskunta päättää, saako asetus jäädä voimaan vai onko se kumottava osittain tai kokonaan ja onko se voimassa säädetyin vai sitä lyhyemmän ajan. Jollei käyttöönottoasetusta ole viikon kuluessa sen antamisesta toimitettu eduskunnalle, asetus raukeaa. Kun eduskunta on tehnyt 3 momentissa tarkoitetun päätöksen, käyttöönottoasetuksessa mainittuja säännöksiä voidaan alkaa soveltaa siltä osin kuin eduskunta ei ole päättänyt, että asetus on kumottava.

Valmiutta kohotetaan joustavasti ja portaattomasti tilanteen vaatimusten mukaisesti tarvittaessa täysvalmiuteen asti. Valmiutta kohotettaessa tulee perustettavaksi sisäasiainministeriön johtokeskus, aluehallintovirastojen johtokeskukset, aluejohtokeskukset, kuntien johtokeskukset ja niiden organisaatiot sekä muut kuntien väestönsuojeluorganisaatiot. Valtioneuvoston päätöksellä aluehallintovirastot määräävät kunnat kohottamaan valmiuksiin tilanteen vaatimalle tasolle. Kaupungin valmiutta kohotetaan ja lasketaan tilanteen edellyttämällä tavalla ja aluehallintoviraston ohjeiden mukaisesti.

Kaupungin valmiustiloista päättää kaupunginjohtaja. Kaupungin väestönsuojeluorganisaatio perustetaan kaupunginjohtajan päätöksellä.

7.9 Poikkeusolojen aiheuttamat täydennykset organisaatioon

Poikkeusoloissa kaupungin valmiustoiminta käynnistetään samojen periaatteiden mukaisesti, kuten normaaliajan häiriötilanteissakin huomioiden kuitenkin poikkeusolojen aiheuttamat valmiuslain ja puolustustilalain mukaiset lainsäädäntömuutokset ja niihin liittyvät valtioneuvoston päätökset.

Poikkeusoloja varten tarvittava lisämateriaali tulee olla mainittu eri palvelualueiden valmiussuunnitelmissa. Kukin organisaatio hankkii, ylläpitää ja sijoittaa hankkimansa väestönsuojelumateriaalit ja sijoituspaikat omatoimisesti.

7.9.1 Varaukset

Varaamisella tarkoitetaan ennakkopäätöksen antamista hakemuksesta henkilöä, ajoneuvoa tai rakennusta koskevassa asiassa. Päätöksessä ratkaistaan sitovasti kenen käyttöön hakemuksen kohde poikkeusolojen tehtävien hoitamiseksi jää. Sotilasviranomainen on päätöksentekijä henkilöä koskevassa asiassa.

Henkilövaraukset

Turvallisuus- ja valmiuspäällikkö koordinoi henkilöiden varaamista sekä kokoaa varaukset ja toimittaa ne keskitetysti Puolustusvoimille. Varatulle henkilölle tulee ilmoittaa tehtävä, johon hänet on varattu.

Vapautusmääräykset haetaan tehtäväkohtaisen arvioinnin perusteella miehille ja asepalveluksen suorittaneille naisille.

15.11.2023

Ajoneuvo- ja työkonevaraukset

Kaupungin omistamista ajoneuvoista ei tarvitse tehdä varauksia. Varausanomukset tehdään aluehallintovirastolle, mikäli kaupungilla on sopimuksia yksityisten liikennöitsijöiden kanssa. Ajoneuvovarausten ylläpito perustuu liikenne- ja viestintäministeriön valmiusohjeeseen. Ajoneuvojen ja työkoneiden kuljettajat on myös varattava. Varauksista vastaa organisaation valmiussuunnittelusta vastaava vastuhenkilö.

Rakennusvaraukset

Kaupungin kiinteistöt ovat oletusarvoisesti varattuja kaupungin omaan käyttöön, eikä niitä varata erikseen poikkeusolojen käyttöön.

7.9.2 Toimivaltuudet

Kaupungissa tulee aina olla toimivaltainen päätöksentekoeelin. Valmiuslain 108 § määrittelee kunnan hallinnon järjestämisestä poikkeusoloissa. Lainkohdassa todetaan, että sen estämättä, mitä kuntalain (365/1995) 54 §:n 4 momentissa säädetään, valtuusto voidaan poikkeusoloissa kutsua koolle välittömästi. Valtuusto on päätösvaltainen, kun enemmän kuin puolet valtuutetuista on läsnä.

Jos valtuustoa ei saada koolle päätösvaltaisena ja painavat syyt edellyttävät välitöntä päätöksentekoa, kunnanhallituksella on oikeus päättää niistä asioista, jotka koskevat kunnan hallinnon järjestämistä, johto- ja hallintosääntöä, toimivallan siirtämistä, talousarviota ja veroja sekä muista valtuuston päätettäväksi säädetystä asioista.

Kunnanhallituksen on mahdollisimman pian saatettava 2 momentissa tarkoitetut päätökset valtuuston päätettäväksi. Kunnanhallituksen päätös on voimassa, kunnes valtuusto on päättänyt asiasta. Mitä tässä pykälässä säädetään kunnasta, koskee myös kuntayhtymää.

7.9.3 Kaupungin johtokeskus

Kaupungin johtokeskus perustetaan konsernipalveluiden valmiussuunnitelman mukaisesti. Johtokeskuksen kokoonpanosta, henkilöstön varaamisesta, kouluttamisesta ja perustamisesta vastaa kaupunginjohtaja.

Poikkeusoloissa noudatetaan normaaliajan johtamis- ja päätöksentekomenettelyä niin kauan kuin se on mahdollista. Menettelytapa muuttuu, jos valmiuslainsäädännön soveltamisedellytykset ovat voimassa.

Johtokeskusorganisaatio perustetaan kaupunginjohtajan tai hänen sijaisensa määräyksestä ja se kokoontuu johtokeskukseen, ellei toisin määrätä. Johtokeskukseen kootaan kaupungin johtamisessa tarvittavia tietoja ja siellä muodostetaan sekä ylläpidetään kaupungin tilannekuva. Valmiusjohtoryhmän päätökset käsittävät väestönsuojelun ja erityisesti väestön peruspalvelujen tuottamisen varmistamisen. Johtokeskuksen toimintaa tukevat alueellisten valmiuskeskusten johtokeskusorganisaatiot. Normaaliolojen häiriötilanteiden

varalta kaupunki ylläpitää johtokeskuksen perusvalmiutta siten, että johtamistoiminta johtokeskuksesta voidaan käynnistää noin 12 tunnin kuluttua määräyksestä normaalioloissa. Johtokeskuksen perustetaan ensisijaisesti Järvenpäätalon Aino -kokoushuoneeseen. Poikkeusolojen varalta johtokeskus suunnitellaan siten, että se on otettavissa täysvalmiudessa käyttöön 24 tunnin kuluttua perustamismääräyksestä.

Johtokeskus varaudutaan siirtämään, uhkatilanteen niin edellyttäessä, vähemmän uhanalaiselle alueelle, esimerkiksi johonkin alueellisen valmiuskeskuksen johtokeskukseen.

Kaupungin johtokeskuksen keskeisimpinä tehtävinä ovat:

- tilannekuvan ylläpito ja jakaminen
- kaupungin organisaation yleisjohto ja siten kaupungin kriittisen palvelutuotannon mahdollisimman häiriötön turvaaminen sekä toiminnassa olevien muodostelmien johtamisen tukeminen tai usean eri toimialan toiminnan yhteensovittaminen
- yhteydenpito muiden kuntien johtokeskuksiin viranomaisiin ja muihin yhteistyötoihin
- viestinnän johtaminen
- raportointi pelastuslaitoksen johtokeskukselle ja aluehallintovirastolle

7.10 Alueelliset valmiuskeskukset

Alueelliset valmiuskeskukset määritetään ja perustetaan Opetuksen ja kasvatuksen palvelualueen valmiussuunnitelman mukaisesti. (erillinen ohje) Organisaation kokoonpanosta, kalustosta, varaamisesta, perustamisesta ja kouluttamisesta vastaa opetusjohtaja. Alueellisten valmiuskeskusten tulee kyetä toimimaan poikkeusoloissa ympäri vuorokauden aikana viikonauta.

Valmiussuunnitelmassa tulee huomioida omatoimisen varautumisen poikkeusolojen johtamisjärjestelmä eli yhteyksistä alueellisten valmiuskeskusten alueella sijaitseviin taloyhtiöihin ja yrityksiin. Keski-Uudenmaan pelastuslaitos vastaa väestön hälyttämiseen tarvittavien laitteistojen hankinta- ja ylläpitokustannuksista.

8 Valmiussuunnitelmien ylläpitäminen ja koulutus

8.1 Valmiussuunnitelmien julkisuus

Kaupungin valmiussuunnitelmien valmistelun yhteydessä kiinnitetään huomiota asiakirjojen julkisuutta ja tietoturvaluutta koskeviin säännöksiin ja niiden noudattamiseen. Suunnitelmia laadittaessa on niissä käsiteltävien asioiden julkisuus määriteltävä suunnittelun alkuvaiheessa. Tiedon omistaja on vastuussa luovuttamansa tiedon määrittelystä julkiseksi tai salaiseksi.

Suunnitelmien julkisuutta ja salausastetta ohjeistetaan seuraavissa säädöksissä ja ohjeissa:

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999.

Asetus viranomaisten toiminnan julkisuudesta ja hyvästä tiedonhallintavasta 12.11.1999/1030

Salassa pidettävien tietojen ja asiakirjojen turvaluokittelu- ja merkintäohje, Valtiovarainministeriön hallinnonkehittämisosasto, VM 5/01/2000(19.1.2000)

Valmiussuunnitelmien ja erityisesti niiden liitteiden osalta julkisuusaste määritellään erikseen. Vastuu julkisuusasteen määrittelystä on kunkin suunnitelman vastuuhenkilöllä, ellei tässä valmiussuunnitelmassa muuta määrätä.

8.2 Suunnitelmista tiedottaminen

Varautumisesta ja turvallisuusasioista tiedotetaan yleisesti kaupungin Internet- sivuilla. Tiedottamisen toteuttaa viestintäjohtaja.

8.3 Koulutus ja harjoitukset

Valmiussuunnitteluun liittyvällä koulutuksella tarkoitetaan niiden viranhaltijoiden kouluttamista, jotka työssään suunnittelevat myös valmiustehtäviä. Koulutettavat ovat siis hyvin hajallaan ja koulutus on luonteeltaan lisäkoulutusta. Koulutuksen antajana voi olla kaupungin ulkopuolinen organisaatio tai kaupunki itse. Koulutustavoitteena on luoda sellainen jatkuva valmius, että organisaatio pystyy hoitamaan sille määrättyt tehtävät ja ovat kykeneviä keskinäiseen yhteistoimintaa kaikilla eri organisaatioiden tasolla myös häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Poikkeusolojen tehtäviin liittyvää informaatiota annetaan alueellisilla maanpuolustuskurssilla. Maanpuolustuskurssille osanottajavalinnan suorittaa aluehallintovirasto kuultuaan sitä ennen osanottajia lähettäviä yhteisöjä. Ehdottaessaan kurssille kutsuttaviksi viranhaltijoita kaupunki ottaa huomioon ne valmiussuunnittelutehtävät, joiden parissa sen esittämät viranhaltijat työskentelevät. Näin kaupunki luo edellytykset saadun informaation hyödyntämiselle valmiussuunnittelussa ja varautumisessa.

Koulutuksessa käytetään erityisesti hyväksi pelastusopiston ja pelastuslaitoksen järjestämää koulutusta. Varautumis- ja väestönsuojelukoulutusta koordinoi turvallisuus- ja valmiuspäällikkö.

Kukin palvelualue ja yksikkö ottavat vuosittaisessa koulutus suunnitelmassaan huomioon myös häiriötilanteiden ja poikkeusolojen tilanteiden valmiuden, varautumisen ja valmiussuunnittelun edellyttämän koulutuksen.

8.4 Valmiussuunnitelmien seuranta, päivittäminen ja hyväksyminen

Valmiussuunnitelmat tulee tarkastaa ja saattaa ajan tasalle vuosittain sekä tarvittaessa muulloin, mikäli kaupungissa tapahtuu sellaisia muutoksia, joilla on vaikutuksia kaupungin kokonaisvarautumiseen tai eri teknisten järjestelmien toimintavalmiuteen.

Muutosten viemisestä suunnitelmaan ja suunnitelman muusta ylläpitämisestä vastaa turvallisuus- ja valmiuspäällikkö.

Valmiussuunnitelmat hyväksyy kaupunginhallitus. Kaupunginhallitus myös kumoaa valmiussuunnitelman sekä hyväksyy siihen muutoksen, jolla hallintokunta on saanut hoidettavakseen uuden tehtävän tai luovuttaa aikaisemmin hoidettavakseen kuuluneen tehtävän ja muutos saa aikaan kaupungin sisäistä tehtävien uudelleenjärjestelyä. Muutokset muilta

osin hyväksyy kaupunginjohtaja. Hyväksytyjen muutosten viemisestä suunnitelmiin ja suunnitelmien muusta ylläpitämisestä vastaa valmiussuunnittelun vastuuhenkilöt.

Hyväksyessään valmiussuunnitelmia kaupunginhallitus valvoo, että palvelualueille ja yksiköille kuuluvat valmiussuunnittelutehtävät ovat tulleet asianmukaisesti ja oikea-aikaisesti hoidetuksi. Valmiussuunnittelun perusteena olevat riski- ja uhka-analyysit tarkistetaan kaupungin riskienhallintaohjeen mukaisesti.